

zottaknak kell mondanunk, a szerző nagy érdemének ismeri el a pedagógiai feldolgozást. Jól felhasználható, szükséges és hasznos munkának ismeri el.

Ezen kívül még a következő polgári iskolai tanári munkát ismerteti: Kovács József: Gyakorlati útmutató a természetrajz tanításához; Deák Gyula: Polgári iskolai író-tanárok élete és munkái; Csete Balázs: Az iskolám az én váram, és egy igen jelentős és fontos munkát, Mileji Salamon János: A központi ügyintézésnek a polgári iskolai tanárokkal kapcsolatos része.

Az elhunyt pedagógusok című rovatban Molnár Oszkár ismerteti a felejthetetlen Neményi Imre életét, munkásságát és érdemeit. Talán a következő pár sort emeljük ki Érettségi után mint a Pedagógium hallgatója, megszerzi a polgári iskolai tanári oklevelet, majd csaknem párhuzamosan egyetemi hallgató és két év múlva okleveles középiskolai tanár. Katonai szolgálata után polgári iskolai tanár Liptószentmiklóson, majd kereskedelmi iskolai tanár Pesten, később az újpesti áll. polgári leányiskola igazgatója öt éven át. Ekkor Csanádmegye tanfelügyelője lesz, ahonnan a minisztériumba rendelik. Itt jelentős munka után végül államtitkár lesz 1918-ban. 1919-ben, a szociálista kormány hivatalba lépésekor szabadságra, majd nyugalomba vonult. Molnár Oszkár főleg a tanítóképzők kifejlesztése körüli érdemeit emeli ki, de tudjuk, hogy a Pedagógium és ezzel a polgári iskolai tanárképzés körül is el nem múló érdemei vannak és a polgári iskola is sokat köszönhet neki.

A **Nevelésügyi Szemle** ezévi 1—2. számának első cikkét *Nevelős Agoston* írta *Az osztályszellem kifejlesztése* címen. A kialakult osztályszellem jóképességű tanulóegyeniségekkel bíró osztályban is eredménytelenné teheti a tanári munkát, viszont gyengébb tehetségekből álló osztályban is örömmé teheti a fáradozást. Az osztályszellem kialakulása már az első osztályban és az első hetekben kezdődik. Éppen ezért az osztályfőnöknek már ekkor meg kell kezdenie a társas viszonyok és egyéni minőségek megfigyelését és okos irányítását. Nem szabad elejtenie annak a pár tanulónak vezetését, jófelé való támogatását, akik nem kívánatos tulajdonságokat mutatnak. Nemcsak a tehetséggel kell törődni, ami előre meghatározott minőségű tényező, hanem a nevelhető szociális érzéssel, jóakarattal és kötelességteljesítéssel is. A gyermekeknek ebben a korban sok fölösleges energiája van, amit elnyomni nem lehet, hanem munkával foglalkoztatni és irányítani kell (szavalóverseny, gyűjtések, osztálykiállítás, stb.). Az ilyen munka közben kialakul a közösségi érzés. A további évek folyamán a kialakult közösségi szellem töretlen vonalára kell ügyelni. Vigyázni kell arra, hogy egy-egy újonnan belépő tanuló ne bontsa meg az összhangot. — Minden osztályban vannak hangadó egyéniségek. Ezeket segítő társakul kell megnyerni.

Kiss Tihamér László tanulmánya: „A gyermek tárgy- és térszemlélete fejlődésének vizsgálatából folyó pedagógiai következtetések. Vizsgálatai arra irányultak, hogy a gyermekek egyszerű mértani testeket miként fognak fel, milyen a rájuk vonatkozó szemléleteik és az ezekkel kapcsolatos lelki funkciók. A 3. életévtől fölfelé a serdülő korig e szempontokból a gyermekeket négy fokozatba sorolhatjuk. Ezek a vizsgálatok megszívlelendők az írás-olvasás tanításánál, ahol ezek nem indokolják a töredékes elemekből való kiindulást. A rajzoktatásnál is talán technikai készséget fejlesztenek az elemek, de nem számolnak a gyermek lelki fejlődésével. Ugyanezen vizsgálatok azt mutatják, hogy a kézimunkatanítást, illetve a kéz foglalkoztatását már az első elemi osztályban be kellene vezetni. Igazolják a nevelőknek azt a törekvését is, hogy ahol csak lehetséges, ott a tanítás folyamán szemléltessenek, még pedig minél több érzékszerv igénybevétele útján. Vizsgálatai alapján Kiss indokoltnak látja Nagy Lászlónak a mértan-tanításra vonatkozó kívánalmait és kitűnőnek ismeri el Dr. Kratofil Dezsőnek „A geometria tanításának vezérkönyve“ című munkájában nyújtott didaktikai tervezetet és módszeres utasításokat, amelyben az öntevékenységre vezető utat mutatja meg.

Szelényi László cikke: *Néhány észrevétel a magyar nyelv és irodalom tanításához középfokú gazdasági tanintézetekben.* Cél, hogy a képzett gazda ne csak szaktudást vigyen magával az életbe, hanem a magyarságnak és a magyar földnek nép és jellem megismertetése, megszerettetése, 2. a magyar föld szépségeinek feltárása, 3. a falusi élet megkedveltetése, 4. a gazdálkodásban rejlő szépségek kidomborítása.

Pentz Gáspár ismerteti *gyorsírói képességvizsgálatait.* A gyorsírás kötelező középiskolai oktatása nem váltotta be a reményeket. Ez idő szerint úgy látszik, csak annak érdemes tanulnia, akinek elsajátításához megfelelő adottságai vannak. Ennek megítéléséhez azonban sem az általános tanulmányi eredmény, sem a szorgalom, sem a kedv nem nyújt kellő támpontot. Pentz hármas eljárást követ vizsgálataiban. 1. Adott sebességű szöveget olvas fel, majd a kísérleti egyéneknek a kiadott és hiányos, de ugyanazcn szöveget ki kell egészíteniök emlékezet szerint; 2. az írássebesség vizsgálata szempontjából egytől kezdve a számsor lehető legtöbb tagja írandó le két percig; 3. jelrajzolás gyorsasága: hány „ét“ szótagot (2 cm hosszú ferde állású vonal) tud írni két pere alatt.

Pornai Gyulának „Az iskola a családvédelem szolgálatában“ című cikke nem fedi a címet, ez az első hibája. Mert itt nem családvédelem, de családtámadás érezhető ki. — A szülő úgy tesz, mintha érdekelné az iskola munkája, kétszínűsködik, alakoskodik gyermeke érdekében, holott a tanár mindig a hivatott. — Ugy érzi az olvasó, hogy a folyóirat következő számának első tanulmánya épen erre a

kérdésre adja meg, nem a szülők részéről, akik itt seha szóhoz nem juthatnak, hanem az elhivatott pedagógus részéről az objektív választ.

A folyóiratnak következő, 3—4. számában méltóan első helyen áll *Balogh Anyos* tanker. kir. főigazgató értekezése „*A szülői nevelés alapkérdései*” cím alatt. Vezető gondolata a tanulmánynak az, hogy a nevelés alapjait a család építi ki az iskolai nevelés kezdete előtt, ez determinálja az azt követő és kísérő iskolai nevelést. A végső célt az egyén boldogulását és a jó állampolgárt csak a két tényező megértő együttműködése érheti el. Számolnunk kell kedvező, vagy céljainkat hátráltató hatásokkal. A két nevelési főtényező nem láthat egymásban ellenséget, hanem egybeeső célokra törekvő tevékenységet. E kettőnek meg kell egymást értenie a jövő nemzedék érdekében. — A tanulmány írója minden jelentéktelennek látszó, de alapjában véve fontos eshetőséget mérlegre dob. Nem hallgatja el az idegen hadseregbe, partizáncsapatba álló gyermekek ügyét sem. S ilyen súlyos idők súlyos kérdéseiben mi lehet a kivezető út? A két tényező, családi ház és iskola közös akarattal keresse a megoldás útját. Ismertesse az iskola a maga munkáját a szülőkkel, s bizonyos, hogy ez a közös beszélgetés a tanárt is megismerteti a családi életben fennálló és felmerülő problémákkal. Nevelőtényező számtalan sok van! De nevelő-szándékú, és hozzá jószándékú csak kettő: család és iskola.

Makay Gusztáv „*Tanári hivatás*” című cikkében a tanári pálya elnéptelenedésének három okát látja, illetve idézi. 1. A tanári pályának lebecsülése a társadalom részéről, 2. az érvényesülésről való lemondás, 3. az egyetem felé sandító tanár „leereszkedése” a tanuló ifjúsághoz. Az elsőnek oka a tanár állandó szereplése a nyilvánosság — a tanuló, s ezek közvetítésével a szülők — előtt. Több szem nem több jót, hanem több rosszat lát. A második oka az, hogy a tanár hajlamossá lesz látókörének megszükitésére. A harmadikra a választ abban találja meg, hogy tanárnak is érdemes lenni, nem csak tudós-
nak. — Fontos pedig az, hogy olyan új tanártípust kell kinevelni, amelyekre nem alkalmazhatók a föntebbi megállapítások. Ennek két útja a gyakorló gimnázium és az Eötvös-kollégium. (A polgári iskolák tanárainak képzését a Főiskola, kollégiumok és a gyakorló polgári iskola, már ebből a szempontból, megoldotta.) Makay végül megállapítja, hogy a magasabb képesítés nincs hátrányára a tanításnak.

Tóth Pál László „*Mennyiségi és minőségi anyagvizsgálat az I—IV. o. latin nyelvből*”, című tanulmányát Tettamanti Béla német nyelvre vonatkozó vizsgálatai alapján kutatta és közli ennek eredményeit.

Sebestyén János „*A film és a kézi pergőkép problémája a szemléltetésben*” cím alatt ismerteti Jeges Károly tanítóképzőintézeti tanár által ajánlott és készített kézi pergőképek használatát. A stro-

boszkópnak ez a javított kiadása, ha nem is új a mindennapi életben (reklámok), új a tanítás folyamatában való alkalmazása. Sebestyén ennek az újszerű szemléltetésnek (úgy mellesleg említjük fel, hogy 1866 rossz dátum!) fiziológiai és pszichológiai indokolását keresi. Ő is „meghirdeti“ ennek szükségességét. Végül attól tart, hogy mivel ez magyar vívmány, magyar gondolat, már csak ezért sem fog kellő méltánylásban részesülni.

Magyar Tanítóképző. A márciusi számban a szerkesztő méltatja a Nemzetnevelők Könyvtára kiadványait. Ezek az irányított önképzésnek, amelyre minden tanítónak és tanárnak állandó szüksége van, kiváló eszközei. Nagymértékű elterjedésüket lehetővé teszi a kiadványok meglepő olcsósága. A könyvsorozat egyrészt a magyarságismeretet, másrészt a nevelői hivatástudatot kívánja megalapozni és kialakítani.

Kovács Vendel cikke: *Tanítónövendékeink megismerése.* Értékes gondolatai más iskolafajokban is gyümölcsözőek lehetnek. — A tanár növendékeit előlegezett jóindulattal fogadja. Ez később módosulhat; de felmerül a kérdés, vajjon ez a módosult vélemény eléggé objektív-e? A gyakorlati nevelő kevésbé használhatja a tudományos vizsgálati eljárásokat (próbák, ankétek, laboratóriumi megfigyelések és vizsgálatok). Alapos megfigyelések sokszor érthetővé teszik a gyermek pontatlanságát, kötelességmulasztását és módot nyújt a segítségre. Ilyen megfigyelések alapján típusok alakulnak ki előttünk, bár az egyes ugyanazon típusba sorozott tanulók között számos árnyalati különbség van. Első tennivaló a tanuló családi környezetének és körülményeinek megismerése. (A pár éve bevezetett szülői házat illető osztályfőnöki látogatások ezen a ponton mutatkoznak szükségeseeknek.) Fontos az is, hogy a szülők legalább évenként egyszer érdeklődjenek a tanároknál, főleg az osztályfőnöknél, akinek ajánlatos a tanulókról és a szülőkkal való beszélgetésekről naplót vezetnie. A tanulókat társadalmi körük szerint öt csoportba osztja. 1. A közalkalmazottak, állami, városi, községi altisztek gyermekei. A legjobb réteg. 2. Akiknek szülei gyermeküket szívesebben adták volna gimnáziumba. 3. Ipari tisztviselők, munkavezetők, gyári alkalmazottak gyermekei. Ezek gyermekeik iránt érdeklődők, belátók, de nagy részük politikailag szélsőséges felfogású. A szíves beszélgetés ezekre a szülőkre legtöbbször jó hatású. 4. Jómódú földműves szülők gyermekei. Az iskolával szemben közömbösek, zárkóztak. A közösséggel szemben kevés jóérzéssel vannak. 5. Szerény viszonyok között élő földműves, iparos és más szülők gyermekei. Ezek néha jó szellemi minőség esetén is kevésbé kitartóak. Az iskolával szemben mutatkozó idegenségüket kell legyőzni. Az osztályokba való soroláson kívül a tanuló egyénisége is megfigyelendő. Ilyen vizsgálódás alapjául szolgálhat először a tanuló élményeinek megismerése. Legjobb, ha az élmény elbeszélését kívánó dolgot az a tanár nem